

Dag Lislørud Midtjeld i det kunstneriske trappepartiet opp til Storsalen.

Taket lyser flott og pent i gangen. «Billett kiosken» står der fremdeles.

Arbeidersamfundet flyttet inn i eget bygg i 1891. Storsalen, og bygningen, ble restaurert 1947–1949. Den store salen har samme utseende som Ballroom i San Francisco i november 1976, og foreviget i regissør Martin Scorseses berømte film. Noe tilsvarende, selv i mindre målestokk.

Den ærverdige kulturbygninge

– Mange tror bygningen forfaller. Men det gjør den ikke.

AV THORKIL H. LINDSKOG

thorkil.lindskog@ha-halden.no
Mobil: 99 20 53 39

Klar tale fra Dag Lislørud Midtjeld, idet vi får boligsjefen hos Studentsamskipnaden i Østfold til å låse oss inn i Arbeidersamfundet.

2.250 kvadratmeter

Noen minutter tidligere møter vi Odd Bryntesen på fortauet ved inngangsdøra i Violgata.

– Øverst der oppe bodde vi alle fire i familien. Verdens største sangkvartett på 16 mann var tilsluttet samfunnet.

– Hva føler du nå, ved å se på en tom og fraflyttet bygning?

– Jeg har nok skjøvet det meste fra meg. Selv om jeg sto for vertskapet fra 1962 til 1990. Med mine 28 år ble jeg den som har vært her lengst, sier Bryntesen.

Han er litt dårlig til bens, så vi blir raskt enige om at «helt opp» behøver vi ikke gå. Men inn i første etasje vil herr minnebok mer enn gjerne.

I en bygning med et bruttoareal på 2.250 kvadratmeter, fordelt på kjeller (der det ofte var konserter), tre etasjer og loft, kommer man først inn i gangen.

Til høyre er gode, gamle Bien.

Til venstre et kontor, toaletter, utgang til Bienhaven og den brede trappa, staselige opp til Storsalen.

Lyset i taket er som et himmelhvelv.

Rett fram er den gode, gamle og særs karakteristiske «billett kiosken».

– Der satt Ringmann og solgte billetter, kommer det humrende fra Bryntesen.

Den legendariske forretningsføreren og «kultursjefen» skrev «Halden Arbeidersamfund gjennom 100 år», utgitt i jubileumsåret 1968.

Rik mann på befaring

– Vi har interessenter.

Lislørud Midtjeld svarer raskt på det så veldig mange lurer på; er det i det hele tatt noe på gang? Er det potensielle kjøpere og/eller interessenter?

– Så vidt jeg forstår har det blant an-

net vært snakk om forsamlingshus, eier boligsjefen om eventuell, ny anvendelse av den digre bygningsmassen.

– Noe mer konkret?

– Jeg kan blant annet fortelle såpass at det har vært snakk om folk med store, økonomiske ressurser. Et par dager etter at en interessert hadde vært på befaring leste jeg om vedkommende i Aftenposten. Det viser seg at han er en av de rikeste i Norge.

På finn.no har Arbeidersamfundet (som navnet var i så mange år) ligget lenge til salgs, med tittelen «Samfundet i Halden – Ærverdig kulturbygg midt i sentrum».

Prisantydning: 6.500.000,-
Verditakst: 7.500.000,-

Samfundet og Centrum Scene

Å komme innenfor dørene er en positiv overraskelse. Det er jo nesten som det var i går, da verdenskjente The Zombies fra England spilte her på 60-tallet.

Eller som da det var stuvende fullt på Ungdommens Kulturmonstring, på UKA-revyer og da Madrugada, deLillos og Motorpsycho spilte for stapp full storsal. Da var det minst 500 i salen!

Flere tiår før det igjen var like fullt på

brytstevner på lørdagskvelder, med etterfølgende musikk og dans.

Bare for å mimre aldri så lite.

– Jeg kom fra Sarpsborg til Halden som student i 1994, sier Lislørud Midtjeld.

Siden har han bodd i kulturbyen.

Studentsamskipnaden overtok store deler av huset i 1993. Etter å ha overtatt driften av hele Samfundet avviklet man driften i februar 2008. Monia Berger med Veslefrikk leide huset, og kalte det Centrum Scene, i en periode fra 2009 til 2010.

Lar ikke ting forfalle

– Vi fyrer hele året. Når høsten har kommet er varmeanlegget i gang, sier Lislørud Midtjeld om vedlikeholdet.

– Hele taket ble byttet i 2010. Det er snakk om verdibevarende tiltak. Vi lar ikke ting bare forfalle.

– Enkelte snakker om råte?

Boligsjefen smiler og påpeker:

– Råte har i hvert fall ikke jeg hørt om at det skal være her. Men jeg forstår jo folk i Halden om man lurer på det ene og andre, når folk ser hvordan det ser ut her og der utenfor.

Sannheten er at i Bienhaven rett og

63 år senere. Den minner om The Bands avskjedskonert «The Last Waltz» på Winterland i San Francisco. I 1949 hadde Arbeidersamfundet og Halden fortjent.

Alle foto: Stein Johnsen

n står bare der...

slett ikke ser ut lenger. Her har forfallet kommet langt. Her hvor det i sin tid var særs godt besøkt. Biehagen var en ettertraktet uteservering.

Selv med forfall og søppel ser man hvor flott det egentlig er her.

- Ah, her er det forandret fra min tid, kommer det spontant fra Bryntesen når vi har inntatt kjøkkenet. Han forteller at i gullalderen til 'samfunnet ble en femtedel av all ølomsättning omsatt her:

- Det ble solgt mellom 4.000 og 6.000 liter øl i uka her rundt 1970.

- De øltørste sto i kø på Bien?

- Speilsalen kalte vi det. Det var veldig mange speil, men ikke ett ble knust. Det var nok slik en stund at Arbeidersamfundet hadde forferdelig dårlig renommé. Mange gikk med lønna direkte hit og drakk den opp. Man måtte bare for all del ikke si hvor man var overfor kona. Men Hans O. Gule, som var vert fra 1949 til 1955, fikk skikk på 'samfunnet.

- Mange har mye penger i Halden?

- Det stemmer. Men jeg tror ikke noen av dem har interesse av å bevare og redde Arbeidersamfundet.

Bien skiftet navn til Herr Dietz da

studentene overtok. I den korte perioden med Berger dukket Teatercafeen opp.

Under vårt besøk rakk vi også en titt i kjelleren, der en imponerende plakavegg forteller klart og tydelig hvor sentralt i kulturlivet bygningen også har vært i nyere tid (Harald Heide Steen Jr., Bob Geldof, Håkan Hellström m.fl.)

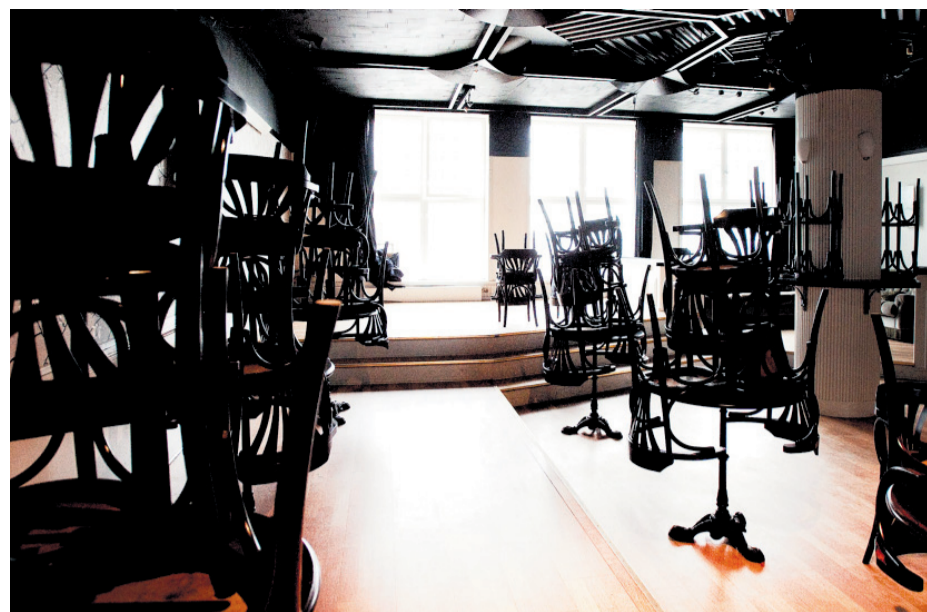
- Her er det likt som i 1949, sier Lisle-rud Midtfield med stolthet.

Stoltheten er berettiget. Etter det et stort restaureringsarbeide i Arbeidersamfundet fra 1947 til 1949 framsto Storsalen med sine store naborom (blått og rødt) som unik. Om sal og galleri skrev Halden Arbeiderblad for 63 år siden:

«Halden Arbeidersamfunds nye lokaler, det fins ikke vakrere i hele Østfold».

Å gjense Storsalen i 2012 er som å tenke på 70-tallets «The Last Waltz», The Bands avskjedskonert med langbord og foreviget med prisbelønt film.

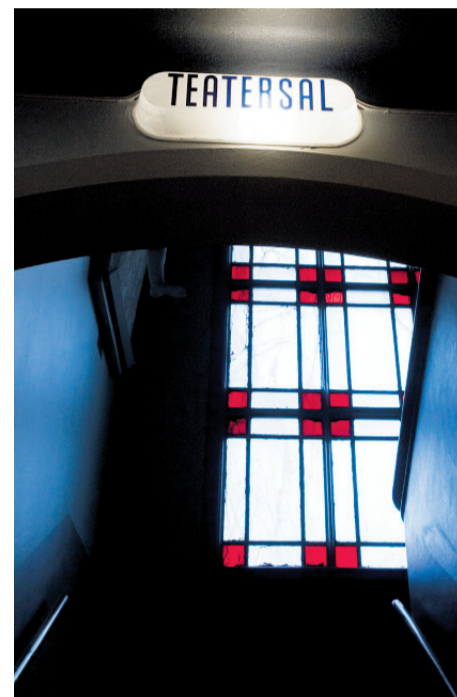
Inkludert tårnrom-etasje er jo ikke 6,5 millioner kroner all verden. I hvert fall ikke for en riking! Selv om det blir store restuareringsutgifter også i vår tid.

Bord og stoler står liksom og venter på publikum og ny virksomhet.

Det er et sørgelig syn å titte fra Arbeidersamfundet og ut i Biehagen.

Det lyser «Teatersal» der stillheten råder.

Odd Bryntesen ble historiens siste vert på Arbeidersamfundet. Her står veteranen på kjøkkenet.

I naborommet til tidligere Bien står et ensomt flygel. Det er ikke noe musikk å høre her lenger...